

er chen tang מאת ערן פופקין

מאמר זה הוא השוואה של התאמות הפורמולה er chen tang בין טקסטים סיניים עכשוויים ובין Chinese herbal medicine formula & strategies by Bensky & Barolet שבהחלט נחשב לאחד הספרים הכי נפוצים כיום ללימוד פורמולות ברפואה סינית בשפה האנגלית.

לפני שיכולתי לקרוא רפואה סינית בשפת המקור הסינית, הרגשתי שהידע שלי בפורמולות מצטמצם רק למספר ספרים בודדים. קריאת er chen tang בשפה הסינית במספר ספרים המכילים הסברים מפורטים כיצד הצמחים עובדים יחדיו וההתאמות המגוונות שאירה בי רושם עז מהעושר של השפה הרפואית הסינית ורצון רב להמשיך ללמוד ולקרוא רפואה סינית בשפה הסינית.

הקריאה בשפה הסינית עוזרת לי להבין ולזכור טוב יותר את תפקידי הצמחים, לדוגמא נכתב על הצמח zhi shi המניע צ'י בחוזקה שהוא דוחף קירות עד שהם נופלים לאדמה.

er chen tang היא פורמולה בסיסית ביותר המורכבת רק מארבעה צמחים הפועלים יחדיו בתאום מושלם להתמרת ליחה. ההתאמות שראיתי בספר של Bensky & Barolet הם בסיסיות מאוד ויעילות ביותר בקליניקה אך כיום בסין ניתן לראות הרבה מעבר לכך.

Bensky & Barolet כתבו ש er chen tang מייבשת לחות, מתמירה ליחה, מווסתת את הצ'י ומהרמנת את המחמם האמצעי.

הסימנים והסימפטומים הם שיעול מלווה בהרבה ליחה לבנה היוצאת בקלות, לחץ ממוקד, לחץ בחזה ובדיאפרגמה, הלמות לב, בחילות או הקאות, סחרחורות, לשון נפוחה עם חיפוי לבן עבה ושמנוני ודופק חלקלק.

הם מסבירים כיצד ליחה נוצרת ומתייחסים לטחול שכושל בהנעה תקינה של הנוזלים המצטברים ויוצרים ליחה שכמובן משפיעה על איברי הגוף בדרכים שונות: בראות: הליחה עוקבת אחר זרימת הצ'י מעלה לראות ומפריעה למנגנון הראות בפיזור הצ'י וכך נוצרת ליחה שיכולה להיות קשה או קלה לכיוח. ליחה משפיעה על הזרימה התקינה מטה של צ'י הקיבה וגורמת לבחילות או הקאות.

ליחה גם חוסמת את עליית yang הטהור מעלה המתבטאת בסחרחורות. עוד כתבו המחברים על התרחבות ההתאמות במרוצת השנים שכוללות ריור יתר בילדים, הפרעות במחזור וכאב בטן.

בספר foundation of Chinese medicine by Giovanni Maciocia רק טחול, ראות וכליות מוזכרים ביצירת ליחה לעומת הספרים הסיניים המוסיפים עוד שני איברים, הראשון הוא מצב של חולשת צ'י הכבד שמתבטאת בפחד מציק הגורם לעליית אש שיוצרת ליחה והשני הוא חולשת צ'י הלב שמתבטאת בתזוזה לא יציבה של ה shen היוצרת ליחה.

ניתן לראות בספרים הסיניים ליחת חום הגורמת סחרחורות, ליחה בגב המתבטאת כקור, ליחה בצידי הגוף המתבטאת כלחץ ומתיחה באזור וליחה בחלק האמצעי של חלל הקיבה המתבטאת בכאבי ראש ששונאים קור ומוטבים בחום.

מקורות סיניים מחלקים את הליחה לשני סוגים: הראשון ליחת חוסר עם עקרון טיפולי של תמיכה הצ'י האמיתי וסילוק הרשעים והשני ליחת עודף עם מסות עם עקרון טיפולי של הנעת צ'י לליחת חוסר כוללת:

- ליחת קור – קור בגב
- ליחת רוח – שבץ, התעלפות, התמוטטות פתאומית או המיפלגיה
- ליחה עכורה – סחרחורות, לחץ בחזה
- ליחה המציקה לתודעה – הלמות לב או הלמות לב חמורות
- בלבול מנטלי כתוצאה מליחה – תוהו ובוהו ב shen
- ליחה חסומה במרידיאן הלב – צ'י הלב אינו מסוגל לזוז, חסימה בערוצי הלב
- ליחת עודף כוללת:
- ליחת רוח – שיעול עם ליחה – סילוק רוח והתמרת ליחה
- ליחה יבשה - שיעול עם ליחה – לחלוח יובש והתמרת ליחה
- ליחת קור - שיעול עם ליחה, שומות תת עוריות – חימום והתמרת ליחה
- ליחה לחות - שיעול עם ליחה, הצטברות ליחה – ייבוש לחות, שיתון והתמרת ליחה
- ליחת חום - שיעול עם ליחה, הצטברות ליחה – טהור חום והתמרת ליחה

- ליחת מזון - שיעול עם ליחה, הצטברות ליחה – פיזור הצטברות מזון, הסרת חסימה והתמרת ליחה
- ליחה חסומה – ליחת אש חסומה, הצטברות ליחה – הסרת חסימה על ידי הנעת הכבד

הספרים הסיניים שמים דגש רב על טיפול בליחה על ידי הנעת הצ'י הנראה כמים, נוזלי גוף וjing וגם חיזוק הראות המאחסנים ליחה, אם לריאות יהיה מספיק צ'י, הצ'י יתפזר וינוע טוב יותר לכיוון מטה והתמרת הליחה תהיה יעילה יותר.

שימושים קליניים לפורמולה er chen tang שמצאתי בכתובים הסיניים שלא מופיעים בספרות באנגלית כוללים תחושת מלאות, מחנק, מתיחות בבטן, כאבי ראש, צלצולים באוזניים, אלופיזיה, שיהוק, כאב בחזה, כאב שיניים, ריניטיס, כאב גרון, עיניים מכוסות בקטרקט, צניחת חלחולות, סקביאס ועוד.

כאשר משלבים את er chen tang עם si wu tang או עם si jun zhi tang ניתן להתמיר חסימות, לפזר הצטברויות מזון, וגם חיזוק כליות, הנעת הכבד, פיזור פטוגנים חיצוניים מהחיצון, פתיחת ערוצים והורדת צ'י מורד. ניתן להשתמש ב er chen tang באיברי zang fu, במרידיאנים ובערוצים, בחיצון ובפנים ובתנועתיות הצ'י מעלה ומטה.

שם הפורמולה er chen tang נובע מהעובדה ש chen pi ו ban xia מיובשים לאורך זמן רב. פעולת ייבוש זו נקראת בסינית chen, שניים בסינית זה er ופורמולה בסינית זה tang. לכן הפורמולה נקראת שני המיובשים - er chen tang.

להלן התאמות מהספרים הסיניים שאינן מופיעים בספר

Chinese herbal medicine formula & strategies by Bensky & Barolet

er chen tang עם צמחים מסירי ליחה

1. er chen tang עם dan nan xing, zhi shi נקראת "dao tan tang" תפקידים: התמרת ליחה ופיזור שומות תת עוריות שימושים קליניים: לחות ליחה, ליחה ישנה, עקשנית, דביקה ומוצקה, שיעול מחסימה של לחות ליחה, תחושת מלאות, נפיחות ונוקשות באפיגסטרום ובבית החזה. רוח ליחה הגורמת לסחרחורות, אפילפסיה, סטייה בפנים, (עיניים ופה) ועוויתות.
2. er chen tang עם dan nan xing, zhi shi ו shi chang pu תפקידים: התמרת ליחה, פתיחת פתחים ושחרור העכירות שימושים קליניים: לחות ליחה, נפיחות ומלאות באפיגסטרום ובבית החזה, לחות חסומה כתוצאה מחסימת צ'י, חסימה של הפתחים העליונים כתוצאה מליחה עכורה, חום הנכנס למעטפת הלב, קומה ובלבול, חרשות, הלמות לב מפחד, שיכחה, קושי בשינה כתוצאה מ הלמות לב חמורות.
3. er chen tang עם dan nan xing, zhi shi, mu xiang, xiang fu נקראת "shun qi dao tan tang" תפקידים: התמרת ליחה, וויסות הצ'י ושחרור חסימות. שימושים קליניים: לחות ליחה, דיכאון, נפיחות ומלאות באפיגסטרום ובבית החזה עם הרגשה של משה, הקאות, לחץ בצידי הגוף וקצרת.
4. er chen tang עם dan nan xing, zhi shi, shi chang pu, ren shen ו zhu ru תפקידים: התמרת ליחה, חיזוק הצ'י המקורי, הרגעת הנפש ושחרור חסימות. שימושים קליניים: לחות ליחה, חוסר צ'י, הצטברויות מליחת חום, בעיות בדיבור מחום בקיבה, הקאות יבשות מחולשת קיבה, שיעול, שבץ, סחרחורות ואפילפסיה.
5. er chen tang עם zhu ru ו zhi shi נקראת "wen dan tang" - מופיע בספר אך הוספתי לשימושים הקליניים תפקידים: התמרת ליחה, טהור חסימות חום. הפסקת הקאות, פיזור חום והרמון הקיבה.

שימושים קליניים: רגזנות ולחץ, אי רגיעה, הקאות יבשות מחולשת קיבה, שיהוקים מחום, שיעול, הלמות לב מפחד, הלמות לב חמורות, קושי בהירדמות בשכיבה, דלקת ראות, כיב במערת העיכול, gastritis, מחלות לב, סוכרת, מחלות עצבים, מחלות מנטליות, אפילפסיה, אי סדירות בבלוטות הלבבלב בגיל המעבר, אי סדירות במערכת הקרדיו-וסקולרית.

6. er chen tang עם zhi shi, fu hai shi, mang xiao נקראת "qing jin jiang huo"
תפקידים: התמרת ליחה, פיזור הצטברויות ושומות.
שימושים קליניים: ליחה עקשנית הגורמת להצטברות מסות, גושים מליחת חום חסומה, מסות מהצטברות ליחה עקשנית.

7. er chen tang עם dan nan xing, bai fu zi, zao jia
תפקידים: התמרת ליחת רוח, פתיחת פתחים ופיזור רוח.
שימושים קליניים: ליחת רוח, שיעול, שבץ מליחה חסומה, סטייה של עיניים ופה, קושי בדיבור, הקאות בזמן פרכוסים וקומה פתאומית.

8. er chen tang עם zhu li נקראת "er chen tang jia zhu li tang"
תפקידים: התמרת ליחת מהמרידיאנים והערוצים ומארבעת הגפיים.
שימושים קליניים: כאב מזרימה נגדית של צ'י, רוח Bi, שבץ מליחה החוסמת את פתחי הלב, נעילת לסתות, ליחה חסומה מחום בריאות, קוצר בנשימה מלחץ בחזה, שיעול מהרגשת מלאות.

9. er chen tang עם xing ren, gua lou
תפקידים: התמרת ליחה ולחלוח יובש
שימושים קליניים: ליחה יבשה, ליחה דביקה, עכורה ועקשנית, ליחה דביקה מהצטברות מזון, שיעול עם ליחה הקשה לכיוח

10. er chen tang עם bai jie zi, jie geng, sheng jiang
תפקידים: התמרת ליחה קרה
שימושים קליניים: מלאות ועושים מליחה קרה, ליחה הנמצאת בין החיצון לפנים (בממברנת העור) ליחה בהיפוכונדריום, הצטברות ליחת צ'י, שיעול, בחילות והעלאת חומציות, קרבונקלים ונפיחויות בגידים ובעצמות מחסימה בכבד.

11. er chen tang עם su zi, wu wei zi
תפקידים: התמרת ליחה הפסקת שיעול וצפצופים
שימושים קליניים: שיעול בזמן שקיעת החמה.

12. er chen tang עם wu mei, she gan, chuan xiong
תפקידים: התמרת ליחה פיזור חסימות וגושים
שימושים קליניים: שומות שטחיות, ליחה התקועה בגרון ולא יוצאת בזמן שיעול, palm pit, Qi, מחלות נירולוגיות.

13. er chen tang עם yi zhi ren נקראת "er chen tang jia yi zhi ren tang"
תפקידים: התמרת ליחה וספיחת רוק.
שימושים קליניים: קור חיצוני התוקף את הראות, עודף רוק מחולשת קיבה.

14. er chen tang עם zhu ru, huang lian נקראת "lian ru er chen tang"
תפקידים: התמרת ליחה וטהור חום
שימושים קליניים: הקאות חמורות מחום בכיס מרה

15. er chen tang עם hai ge, fu hai shi נקראת "hai ge er chen tang"
תפקידים: התמרת ליחה וריכוך מסות
שימושים קליניים: טיפול בליחה עבה, הרגשת מסה, מלאות בדיאפרגמה, תחושה שהבטן הופכת שוב ושוב למסה, הקאות חמורות מחום בכיס המרה.

16. er chen tang עם jiu cai zhi, lai fu zi, zhu li נקראת "zao li er chen tang"
תפקידים: התמרת ליחה, שטיפת הליחה על ידי פתיחת הערוצים.
שימושים קליניים: טיפול בליחת רוח החסומה במרידיאנים ובערוצים, נימול וכאב בגפיים.

er chen tang עם צמחים מניעי צ'

1. er chen tang עם su sha ren, zhi ke נקראת "sha zhi er chen tang"
תפקידים: סילוק ליחה, הנעת צ'.
שימושים קליניים: טיפול בלחות ליחה, חולשת צ', חסימת צ' של קיבה וטחול, תקיעות מזון, הקאות ושלשולים, תאבון ירוד, מלאות ולחץ בחזה ובדיאפרגמה מליחה חסומה, עליית חומציות.
2. er chen tang עם sha ren, xiang fu נקראת "er chen jia sha ren xiang fu tang"
תפקידים: סילוק ליחה, פיזור חסימות
שימושים קליניים: ליחה וצ' חסומים, כאב קר, צ' הטחול והקיבה חסומים ואינם מפזרים, מחשבה איטית, מלאות ולחץ בחזה ובדיאפרגמה, הקאות, כאב בטן, כאבים בצדי הגוף, מחזור לא סדיר.
3. er chen tang עם wu yao ,su geng נקראת
תפקידים: סילוק ליחה, הסדרת הצ'
שימושים קליניים: טיפול בלחות ליחה, חסימה קרה מצ' מורד, עליית חומציות, הקאות, אי נוחות בחזה ובבטן.
4. er chen tang עם yu jin , xiang fu, qing pi נקראת
תפקידים: התמרת ליחה, הסרת חסימות
שימושים קליניים: כאבים בצדי הגוף, מלאות ולחץ בחזה ובדיאפרגמה.

er chen tang עם צמחים מטהרי חום ומסלקי לחות

1. er chen tang עם huang qin נקראת "fu qin ban xia tang"
תפקידים: סילוק ליחה, טיהור חום וייבוש לחות
שימושים קליניים: טיפול בלחות ליחה, ליחת חום, חום בקיבה, שיעול מלחות חמה בראות, דיזנטריה מ hot Lin syndrome
2. er chen tang עם huang qin , huang lian נקראת "er chen jia qin lian tang"
תפקידים: סילוק ליחה ולחות חמה
שימושים קליניים: לחות ליחה בקיבה ובמעיים, הקאות, שיעול מחום בראות, דיזנטריה, wasting and thirsting disorder המתבטא בצמא, רעב והשתנה מרובה
3. er chen tang עם zhi zi , huang lian, sheng jiang נקראת "er chen jia zhi lian sheng jiang tang"
תפקידים: סילוק ליחה והפסקת הקאות
שימושים קליניים: לחות חמה מעל הדיאפרגמה, הקאות ובחילות, דיזנטריה, רגזנות ונדודי שינה.
4. er chen tang עם sheng shi gao, qing dai ,bo he נקראת
תפקידים: סילוק ליחה טיהור חום
שימושים קליניים: לחות אש, רוח חמה, כאב ראש נוקב, שיעול שקט עם ליחה, חום קיצוני בקיבה ובריאות, צמא חריף, רגזנות, שיעול וצפצופים.

5. bai zhu , cang er zi עם er chen tang
תפקידים: סילוק ליחה, חיזוק הטחול ותפקוד ההנעה שלו, הזנת צ'י וסילוק לחות.
שימושים קליניים: לחות ליחה, לחות שמגבילה את הטחול, תאבון ירוד, כאב Bi מרוח, כאב
ולחץ בבטן עליונה, בצקות, תחושת מלאות ונפיחות.

6. ze xie , zhu ling עם er chen tang
תפקידים: סילוק ליחה, ניקוז מים וסילוק לחות.
שימושים קליניים: לחות ליחה, שתן עכור עם קושי בלהעבירו, לחות Bi מרוח קרה, לחות חמה
בטחול ובקיבה, כבדות בראש, ראייה מטושטשת וצלצולים באוזניים, בצקות מלחות מים.

er chen tang עם צמחים מזיני דם

1. dang gui עם er chen tang
תפקידים: סילוק ליחה והפסקת שיעול
שימושים קליניים: שיעול המחמיר בלילה, ברונכיטיס, ליחה חסומה.

2. xuan shen עם er chen tang
תפקידים: סילוק ליחה, הזנת yin והטבה עם הגרון
שימושים קליניים: ליחה יבשה, גושים מחום, שיעול מחום בראות, גרון נפוח וכואב, נפיחות
באוזניים, conjunctivitis

3. suan zao ren , yuan zhi עם er chen tang
תפקידים: סילוק ליחה, הזנת yin והעשרת הכבד והרגעת הלב
שימושים קליניים: ליחה נוזלים המרגיזים את הלב, חסימה בפתחי הלב, הכרה מעורפלת, דיבור
לא ברור, שיכחה, נדודי שינה, זיעה מרובה, עייפות ותאבון ירוד.

er chen tang עם צמחים מסלקי רוח

1. ju hua, chuan xiong עם er chen tang נקראת "er chen jia ju xiong tang"
תפקידים: סילוק ליחה ורוח
שימושים קליניים: כאבי ראש מליחת רוח, סחרחורת מרוח או חוסר דם, ורטיגו המוביל
להתמוטטות כתוצאה מרוח.

2. jiang can, tian ma עם er chen tang
תפקידים: סילוק ליחה ורוח
שימושים קליניים: לחות רוח הגורמת לספאזם בגפיים, נימול ושיתוק הגפיים, סחרחורת וכאבי
ראש מרוח על רקע של חוסר, גושים מליחה ומלריה.

3. jing jie עם er chen tang
תפקידים: סילוק ליחה ורוח ושחרור חיצון
שימושים קליניים: לחות ליחה, הצטננות וכאב ראש מרוח קרה, רוח קרה חסומה בחלק העליון
של הגוף, conjunctivitis, כאב גרון.

4. su ye, xing ren עם er chen tang נקראת "su xing er chen tang"
תפקידים: מתמירה ליחה ומפזרת את צ'י הראות
שימושים קליניים: התמרת ליחה, הנעת צ'י, ייבוש לחות והרמון המחמם האמצעי עם טיפול
בסימנים וסימפטומים של תקיפת רוח חיצונית.

er chen tang עם צמחים מעכלי מזון

shan zha, shen qu , mai ya עם er chen tang
תפקידים: מתמירה ליחה, פיזור הצטברויות מזון והפסקת שיעול
שימושים קליניים: ליחה מהצטברות מזון, חוסר תאבון, נפיחות ולחץ בבטן, שיעול עם ליחה.

er chen tang עם צמחים מחממי פנים וסילוק קור

gan jiang, xi xin עם er chen tang
תפקידים: חימום והתמרת ליחה קרה

er chen tang – התאמות לשיעול ואחרים

er chen tang מטפלת בשיעול הנובע מרשע שנשאר בגוף, פגיעה פנימית ומחלה שכרגע חלפה.
מהספרים הסינים הנה רשימת התאמות להוספה לפורמולה הבסיסית לטיפול בשיעול המלווה
בסימנים והסמפטומים הבאים:

- לשיעול מוקדם בבוקר מהצטברות מזון בקיבה – הוספת shen qu, shan sha, mai ya
- לשיעול בבוקר מאש בקיבה – הוספת tian hua fen, zhi mu, sheng shi gao
- לשיעול אחר הצהריים מחוסר yin – הוספת sheng di huang, mu dan pi
- לשיעול בזמן שקיעת החמה מאש צף – הוספת wu wei zi, long gu, wu mei
- לשיעול בערב מיובש בריאות – הוספת dang gui, bai mao gen, chi shao
- לשיעול בחצות מאש בריאות או חוסר yin בריאות – הוספת sha shen, mai men dong, bai mao gen
- לשיעול ביום מרוח קרה הוספת ma huang, xing ren, shen qu, jie geng, sang bai pi
- לשיעול עם הרבה ליחה מלחות חמה – הוספת jie geng, sang bai pi, gua lou
- לצפצופים נוסף ma huang
- לכאבים בצידי הגוף נוסף qing pi
- לכאב גב נוסף cong rong
- לכאב בטן נוסף shen qu
- לחום נוסף huang qin , sang ye
- לחסימת צי' נוסף zhi ke , yu jin
- לאש צף נוסף wu mei , sheng mu li
- לקור מחוסר נוסף zi wan , dong hua
- ללחות פנימית נוסף ting li zi, cang zhu
- ללחות היצונית נוסף huo xiang
- לקור היצוני נוסף jing jie, su ye
- לכאב גרון נוסף
- jin deng long (shan ci gu), ban bian lian and shan dou gen
- לחוסר דם ו yin נוסף dang gui , sheng di
- לחוסר jing נוסף gou qi zi, cong rong
- לחולשת yin הראות נוסף sha shen, tian hua fen, mai dong

- לחולשת כליות נוסף wu wei zi, zhi shou wu
- לחולשת טחול נוסף dang shen, bay zhu , nei jin
- לחולשת דם הלב נוסף bai zi ren, long yan rou

מחקרים עכשוויים בפורמולה er chen tang

- סילוק ליחה, הפסקת שיעול והרגעת צפצופים
- שליטה ברמות חומציות הקיבה, מוריד חומציות בקיבה
- במחקר על הגנה מנזק לכבד
- אנטי-בקטריאלי
- אנטי – גידולים
- מוריד לחץ דם
- מוריד כולסטרול בדם, מונע התקשויות של כלי דם
- שולט בדפיקות לב לא סדירות, אריטמיה.

לסיכום קצר ופשוט אומר שהרוב המוחץ של הספרים ברפואה סינית מעולם לא תורגמו לשפות זרות ולכן הקריאה בשפה הסינית היא כלי חשוב ביותר להעמקת הידע ברפואה הסינית.

מקורות

1. Chinese herbal medicine formula & strategies by Bensky & Barolet
2. foundation of Chinese medicine by Giovanni Maciocia
3. zhong yi si da fang zheng zhi yao
4. zhong yi zhi fa yu fang ji – chen chao zu
5. fang ji xue – zhong guo zhong yi yao chu pai shi
6. fang ji xue – zhong yi yao xue gao ji cong shu
7. ding gan ren lin zheng – shang hai zhong yi yao da xue chu pai shi